

تاریخ کامل ایران

قبل از اسلام:

حسن پیرنیا (مشیرالدوله)

بعد از اسلام:

عباس اقبال آشتیانی

دوره پهلوی:

محمدحسن بهنام فر

WWW.Ketab.ir

سرشناسه: پیرنیا، حسن، ۱۲۵۲-۱۳۱۴.
 عنوان و نام پدیدآور: تاریخ کامل ایران / قبل از اسلام حسن پیرنیا، بعد از اسلام عباس اقبال آشتیانی،
 دوره پهلوی محمدحسن بهنام‌فر،
 مشخصات نشر: تهران: فرهنگ رسا، ۱۳۸۹.
 مشخصات ظاهری: ۱۲۰۰ ص: مصور.
 شابک: 978-600-91500-2-1
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا.
 یادداشت: تعداد ۳۲ صفحه تصویر رنگی به صورت پراکنده در کتاب موجود است.
 موضوع: ایران -- تاریخ
 شناسه افزوده: اقبال آشتیانی، عباس، ۱۲۷۵-۱۳۳۴.
 شناسه افزوده: بهنام‌فر، محمدحسن، ۱۳۴۳-
 رده‌بندی کنگر: ۱۲۸۹ / ۲۳۵ ت ۹ پ / ۱۰۹ DSR
 رده‌بندی دیویی: ۹۵۵
 شماره کتابشناسی ملی: ۲۰۵۵۷۴۸

نام کتاب:	تاریخ کامل ایران
تألیف:	حسن پیرنیا، عباس اقبال آشتیانی و محمدحسن بهنام‌فر
ویراستار دوره پهلوی:	ابراهیم دانش
تصاویر:	حسین صدیقیان
ناظر چاپ:	علی غلامی
نوبت چاپ:	بنجم، ۱۳۹۱
تیراژ:	۳۰۰۰ نسخه
قیمت:	۲۲۵۰۰ تومان
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۹۱۵۰۰-۲-۱

کلیه حقوق این اثر برای دنیای علم محفوظ است.

آدرس: تهران: خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین جنوبی،
 بن‌بست نادری، پلاک ۳، طبقه همکف
 تلفن: ۶۶۴۱۳۵۶۴ - ۶۶۹۷۱۳۴۴

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

تاریخ ایران قبل از اسلام

یا تاریخ مختصر ایران تا انقراض ساسانیان

۲۳	مقدمه
۲۳	شکل جغرافیایی فلات ایران
۲۸	نژادها: نژاد سفید پوست، مردمان هند و اروپایی
۳۰	آریان‌ها - شعبه ایرانی آنها
۳۲	آمدن آریان‌ها به فلات ایران
۳۴	مذهب آریان‌ها و اخلاق آنها
۳۶	خانواده، طبقات، شکل حکومت
۳۹	مختصری از تاریخ عیلام
۳۹	مقدمه
۴۰	حدود عیلام
۴۰	نژاد
۴۱	زبان
۴۱	خط
۴۲	مذهب
۴۲	شهر شوش
۴۲	تقسیم گذشته‌های عیلام
۴۳	عیلام از زمان قدیم تا ۲۲۲۵ ق.م
۴۴	سومری‌ها و آکدی‌ها
۴۵	مذهب
۴۶	پاتسی‌های سومری
۴۶	آکدی‌ها و سلسله سامی
۴۷	قوت یافتن سومر
۴۸	انقراض دولت سومری به دست عیلامی‌ها
۴۹	کارهایی که سومری‌ها برای بشر کرده‌اند
۵۰	اوضاع عیلام
۵۰	عیلام از ۲۲۲۵ الی ۷۴۵ ق.م
۵۰	بزرگ شدن بابل

۵۱	سلسلهٔ اولی
۵۲	سلسلهٔ سوم یا کاشی‌ها
۵۳	سلسلهٔ چهارم یا پاش‌ها
۵۳	سلسلهٔ ششم یا بازی‌ها
۵۴	عیلام از ۷۴۵ تا ۶۴۵ ق.م.
۵۶	عهد سوم آسور جدید
۵۶	جنگ‌های آسور به عیلام
۵۸	آسور بانی پال و جنگ‌های او
۵۹	انقراض عیلام
۶۱	خاتمه
۶۲	تاریخ آریان‌های ایرانی
۶۲	مقدمه
۶۴	یونانی‌های قدیم که راجع به تاریخ ایران آثاری از خود به جای گذاشته‌اند
۶۷	باب اول: دورهٔ مادی
۶۷	مقدمه
۷۰	فصل اول: شاهان ماد
۷۰	ذیاکُو و تأسیس دولت ماد
۷۱	فُرُوز تیش
۷۱	هُوُوخ شَتَر
۷۳	لیدیّه
۷۵	ایخْتُوویکو
۷۶	فصل دوم: تمدن مادی
۷۹	باب دوم: دورهٔ اول پارسی‌ها
۷۹	مقدمه
۸۰	هخامنش
۸۲	فصل اول: شاهان هخامنشی
۸۲	اول - کوروش بزرگ
۸۳	تسخیر لیدیّه
۸۶	تسخیر مستعمرات یونانی در آسیای صغیر
۸۷	تسخیر ممالک شرقی
۸۸	تسخیر بابل
۹۱	خصال کوروش
۹۲	دوم - گَمْبوچیّه
۹۵	واقعهٔ بردیای دروغی

۹۷	سوم - داریوش اول بزرگ
۱۰۰	تشکیلات داریوش
۱۰۲	تسخیر پنجاب و سند
۱۰۳	لشگرکشی به اروپا - تسخیر تراکیه و مقدونی
۱۰۴	جنگ با یونان
۱۰۸	خصال داریوش
۱۰۹	چهارم خشایارشا
۱۱۴	جهت عدم پیشرفت ایران در این جنگ
۱۱۵	خصایل خشایارشا
۱۱۶	پنجم - اردشیر اول (آرتخشتر)
۱۱۷	ششم - خشایارشای دوم
۱۱۷	هفتم - سغدیش
۱۱۸	هشتم - داریوش دوم
۱۱۹	نهم - ارشیر دوم آرتخشتر
۱۲۲	دهم - اردشیر سوم
۱۲۳	یازدهم - آرشک
۱۲۳	دوازدهم - داریوش سوم
۱۲۵	فصل دوم: قشون‌کشی اسکندر به ایران و انقراض سلسله هخامنشی
۱۲۵	مقدمه
۱۲۶	جنگ گرانیک
۱۲۸	جنگ ایسوس (۳۳۳ ق.م)
۱۳۰	جنگ گوگامل
۱۳۳	فصل سوم: تمدن ایران در دوره هخامنشی
۱۳۳	وسعت دولت هخامنشی
۱۳۴	تشکیلات
۱۳۵	داوری و مجازات‌ها
۱۳۶	سپاه
۱۳۷	مذهب
۱۳۹	طبقات
۱۴۰	صنایع
۱۴۱	آثار دوره هخامنشی
۱۴۳	نقش رستم
۱۴۳	شوش
۱۴۳	سروستان و فیروزآباد
۱۴۴	زبان و خط
۱۴۴	کتیبه‌ها

۱۴۷	باب سوم: دوره مقدونی و یونانی - اسکندر و سلوکی ها
۱۴۷	فصل اول: فتوحات اسکندر بعد از فوت داریوش سوم
۱۴۷	تسخیر ممالک شرقی ایران
۱۴۸	سفر جنگی به هند
۱۴۹	مراجعت اسکندر به ایران و فوت او
۱۵۱	فصل دوم: طرز رفتار اسکندر - کارهای او
۱۵۴	فصل سوم: جانشینان اسکندر - سلوکی
۱۵۹	باب چهارم: دوره پارتی ها
۱۵۹	فصل اول: پارتی ها و شاهان اشکانی
۱۶۰	اشک ۱: آرشک اول
۱۶۱	اشک ۲: تیرداد اول
۱۶۱	اشک ۳: آرتوان اول
۱۶۲	اشک ۴: فری یاپیث
۱۶۲	اشک ۵: فرهاد اول
۱۶۲	اشک ۶: مهرداد اول (۱۷۰ - ۱۳۸ ق.م)
۱۶۲	اشک ۷: فرهاد دوم
۱۶۴	اشک ۸: اردوان دوم
۱۶۴	اشک ۹: مهرداد دوم بزرگ
۱۶۴	ارمنستان
۱۶۵	آسیای صغیر
۱۶۶	نخستین ارتباط ایران با روم
۱۶۶	اشک ۱۰: سنذروگ
۱۶۷	اشک ۱۱: فرهاد سوم (۶۹-۶۰ ق.م)
۱۶۸	اشک ۱۲: مهرداد سوم
۱۶۸	اشک ۱۳: آرتوان اول (۵۵-۳۷ ق.م)
۱۷۱	خران و مارائن
۱۷۲	اشک ۱۴: فرهاد چهارم
۱۷۲	جنگ دوم با روم
۱۷۳	جنگ سوم با روم
۱۷۵	ارمنستان
۱۷۶	اشک ۱۵: فرهاد پنجم
۱۷۶	اشک ۱۶: آرتوان دوم
۱۷۶	اشک ۱۷: وانان
۱۷۶	اشک ۱۸: اردوان سوم
۱۷۷	اشک های ۱۹، ۲۰، ۲۱: واردان، گودرز، وانان دوم
۱۷۸	اشک ۲۲: بلاش اول

۱۷۹	تا جگذاری تیرداد در روم
۱۸۰	بلاش، پاکو دوم، آزدوان چهارم
۱۸۱	اشک ۲۳: خسرو (۱۰۷-۱۳۳ م.)
۱۸۳	اشک های ۲۴ و ۲۵: بلاش دوم و بلاش سوم
۱۸۳	اشک ۲۶: بلاش چهارم
۱۸۴	اشک ۲۷ و ۲۸: بلاش پنجم و اردوان پنجم
۱۸۶	فصل دوم: اوضاع ایران در دوره پارتی ها - تمدن اشکانی
۱۸۶	بسط دولت اشکانی
۱۸۷	تشکیلات دولت اشکانی
۱۸۸	مذهب
۱۸۹	زبان و خط
۱۹۰	صنایع و فنون
۱۹۱	تجارت
۱۹۲	مسکوکات
۱۹۳	مذاهب خارجه
۱۹۳	نتیجه
۱۹۵	باب پنجم: دوره دوم پارسی ها
۱۹۵	فصل اول
۱۹۵	مقدمه
۱۹۶	اول: اردشیر اول (آرتخشتر)
۱۹۸	دوم: شاپور اول (شاه پوهن)
۱۹۹	جنگ اول با روم
۱۹۹	جنگ دوم: اسارت والیرین
۲۰۱	کارهای شاپور هنگام صلح
۲۰۲	سوم: هرمز اول (آنوهرمز)
۲۰۲	چهارم: بهرام اول (وزهران)
۲۰۲	پنجم: بهرام دوم (وزهران)
۲۰۳	ششم: بهرام سوم (وزهران)
۲۰۳	هفتم: نرسی (نرسیه)
۲۰۵	هشتم: هرمز دوم (آنوهرمز)
۲۰۵	نهم: آذر نرسی (آذر نرسیه)
۲۰۶	دهم: شاپور دوم (شاه پوهن) بزرگ
۲۰۶	جنگ اول با روم
۲۰۷	جنگ دوم با روم (۳۵۹ - ۳۶۳ م.)
۲۱۰	یازدهم: اردشیر دوم (آرتخشتر)
۲۱۱	دوازدهم: شاپور سوم (شاه پور)

- ۲۱۱ سیزدهم: بهرام چهارم (وَرَه‌رَآن) .
- ۲۱۲ چهاردهم: یزدگرد اول (یَزْدَکَرْت) .
- ۲۱۳ پانزدهم: بهرام پنجم (گور) .
- ۲۱۴ جنگ با روم شرقی .
- ۲۱۶ شانزدهم: یزدگرد دوم (یَزْدَکَرْت) .
- ۲۱۶ هفدهم: هرمز سوم (اَسوَهْرَمَزْد) .
- ۲۱۷ هیجدهم: فیروز اول (پیروز) .
- ۲۱۷ جنگ‌های هیاطله .
- ۲۱۹ نوزدهم: بلاش (وَلْگَاش) .
- ۲۱۹ بیستم: قباد اول (کواث) .
- ۲۲۰ پیدایش مژذکی، خلع قباد و یازگشت او به سلطنت .
- ۲۲۰ جنگ با بیزانس .
- ۲۲۱ جنگ دوم با بیزانس .
- ۲۲۳ مژذکی‌ها .
- ۲۲۳ بیست و یکم: خسرو اول انوشیروان عادل (خُشْرَآو اَنوَشْکَ رَبَان) .
- ۲۲۴ سیاست داخله .
- ۲۲۵ سیاست خارجه .
- ۲۲۶ جنگ اول با بیزانس .
- ۲۲۷ جنگ برای لازیکا .
- ۲۲۷ جنگ با هیاطله .
- ۲۲۸ جنگ با خزرها .
- ۲۲۸ دست‌نشاندهی یمن .
- ۲۲۹ جنگ با ترک‌ها .
- ۲۲۹ جنگ سوم با بیزانس (۵۷۲ - ۵۷۹ م) .
- ۲۳۱ خصال انوشیروان .
- ۲۳۲ بیست و دوم: هرمز چهارم (اَهوَزَمَزْد) .
- ۲۳۳ بیست و سوم: خسرو دوم معروف به خسرو پرویز (خُشْرَآو - اَپْرُوِیز) .
- ۲۳۴ جنگ‌های خسرو پرویز با بیزانس .
- ۲۳۶ جنگ‌های هرقل .
- ۲۳۶ محاصره قسطنطنیه .
- ۲۳۷ جنگ دَشْگَرْد .
- ۲۳۷ خلع و قتل خسرو پرویز .
- ۲۳۸ خصایل خسرو پرویز .
- ۲۳۹ بیست و چهارم: قباد دوم (کواث) .
- ۲۴۰ بیست و پنجم: اردشیر سوم (اَزْت خَشْتَر) .
- ۲۴۰ بیست و ششم: الی سی و چهارم: زمان هرج و مرج .
- ۲۴۱ سی و پنجم: یزدگرد سوم (یَزْدَکَرْت) .

۲۴۲ نهضت عرب به طرف ایران
۲۴۳ جنگ ذوقار
۲۴۴ جنگ زنجیر
۲۴۵ جنگ پُل (۱۳ - هجری)
۲۴۶ جنگ قادسیه و تصرف مداین (۱۴ هجری = ۶۳۶ م.)
۲۴۸ جنگ جولان
۲۴۹ جنگ نهاوند (۲۱ هجری = ۶۴۲ م.)
۲۴۹ تسخیر ایالات ایران و فوت یزدگرد
۲۵۰ سلسله ساسانی پس از فوت یزدگرد
۲۵۱ ایران پس از جنگ نهاوند
۲۵۳ فصل دوم: تمدن ایران در دوره ساسانی
۲۵۳ مبحث اول: طبقات، تشکیلات، مسکوکات، تجارت، روابط خارجه
۲۵۵ تشکیلات اداری
۲۵۶ مالیه
۲۵۷ لشکر
۲۵۹ داوری
۲۶۰ چا پارخانه ها
۲۶۱ روحانیون
۲۶۱ مسکوکات ساسانی
۲۶۲ ذخیره نقدی خزانه
۲۶۳ حرفت و تجارت
۲۶۴ روابط ایران با دول خارجه
۲۶۶ مبحث دوم: مذاهب در دوره ساسانی
۲۶۶ مذهب زرتشتی
۲۶۶ زمان پیدایش زرتشت
۲۶۸ زندگانی زرتشت
۲۶۸ آئین زرتشت
۲۷۱ مذهب مانی
۲۷۳ مذهب مزدک
۲۷۴ قسمت دوم: مهرپرستی / میتر (مهر)
۲۷۵ مذهب عیسوی و بودائی
۲۷۵ مذهب عیسوی
۲۷۶ مذهب بودایی
۲۷۶ معتقدات آریان های ایرانی از نظر تاریخ

۲۷۸	مبحث سوم: اخلاق - مجازات‌ها
۲۷۸	اخلاق
۲۷۹	مجازات‌ها
۲۸۱	مبحث چهارم: زبان، کتب پهلوی، ادبیات، خط، تاریخ
۲۸۱	زبان - کتب پهلوی
۲۸۳	ادبیات
۲۸۴	خط دوره ساسانی
۲۸۵	تاریخ
۲۸۶	مبحث پنجم: صنایع
۲۸۶	معماری و حجاری
۲۸۹	کتیبه‌های ساسانی
۲۹۰	نقاشی
۲۹۰	شعر
۲۹۰	موسیقی
۲۹۰	زبان‌ها و خطوط ایران قدیم
۲۹۲	خاتمه
۲۹۲	یک نظر اجمالی به چهارده قرن ایران باستان
۲۹۵	کارهایی که آریان‌های ایرانی برای تمدن بشر کرده‌اند
۲۹۹	ضمیمه
۲۹۹	فهرست سلسله‌هایی که در ایران قدیم سلطنت کرده‌اند
۲۹۹	اسامی شاهان، وقایع مهم، دوره‌ها و سلطنت‌ها
تاریخ ایران بعد از اسلام		
(از صدر اسلام تا انقراض قاجاریه)		
۳۱۵	بخش اول: از صدر اسلام تا مغول
۳۱۷	قسمت اول: تاریخ اسلام
۳۱۷	فصل اول: عربستان و قوم عرب
۳۱۷	جزیره العرب
۳۳۵	۱- عرب باند
۳۳۶	۲- عرب قحطانیه
۳۳۴	۳- عرب اسماعیلیه یا مستعربه

۳۳۹	فصل دوم: ظهور اسلام.....
۳۳۹	سیرت حضرت رسول.....
۳۵۴	فصل سوم: خلفای راشدین.....
۳۵۴	مسأله خلافت.....
۳۵۵	خلافت ابوبکر (۱۱-۱۳).....
۳۵۷	خلافت عمر بن الخطاب (۱۳-۲۳).....
۳۶۸	خلافت عثمان (۲۳-۳۵ هجرت).....
۳۷۲	خلافت علی بن ابی طالب (۳۵-۴۰ هجرت).....
۳۷۸	خلافت امام حسن (۴۰-۴۱ مدّت آن پنج ماه).....
۳۷۸	اسامی و مدّت خلافت خطای راشدین.....
۳۷۹	فصل چهارم: خلفای اموی (۴۱-۱۳۲).....
۳۸۰	وقایع داخلی.....
۳۸۴	وقایع خارجی.....
۳۸۸	اسامی و مدّت خلافت امویان.....
۳۸۹	فصل پنجم: خلافت بنی عباس (۱۳۲-۶۵۶).....
۳۸۹	بنی امیّه و موالی.....
۳۹۳	خلافت سفّاح (۱۳۲-۱۳۶).....
۳۹۵	خلافت ابوجعفر منصور (۱۳۶-۱۵۸).....
۳۹۶	خلافت مهدی (۱۵۸-۱۶۹) و خلافت هادی (۱۶۹-۱۷۰).....
۳۹۷	خلافت هارون الرشید (۱۷۰-۱۹۳).....
۴۰۱	خلافت امین (۱۹۳-۱۹۸).....
۴۰۲	خلافت مأمون (۱۹۸-۲۱۸).....
۴۰۴	خلافت معتصم (۲۱۸-۲۲۷).....
۴۰۶	خلفای دیگر.....
۴۰۸	اسامی خلفای عباسی و زمان خلافت هریک.....
۴۱۱	قسمت دوم: تاریخ ایران بعد از اسلام.....
۴۱۱	مقدمه.....
۴۱۳	فصل اول: طاهریان و علویان طبرستان.....
۴۱۳	الف - طاهریان (۲۰۶-۲۵۹).....
۴۱۳	۱- طاهر بن حسین (۲۰۶-۲۰۷).....
۴۱۵	۲- طلحه بن طاهر (۲۰۷-۲۱۳).....
۴۱۵	۳- عبدالله بن طاهر (۲۱۳-۲۳۰).....
۴۱۶	۴- طاهر بن عبدالله (۲۳۰-۲۴۸).....
۴۱۶	۵- محمد بن طاهر (۲۴۸-۲۵۹).....
۴۱۷	ب - علویان طبرستان (۲۵۰-۳۱۶).....

- ۴۱۸ ۱- حسن بن زید داعی کبیر (۲۵۰-۲۷۰)
- ۴۲۰ ۲- محمّد بن زید داعی (۲۷۰-۲۸۷)
- ۴۲۲ ۳- حسن بن علی ناصر کبیر (۳۰۱-۳۰۴)
- ۴۲۴ ۴- حسن بن قاسم داعی صغیر (۳۰۴-۳۱۶)
- ۴۲۷ اسامی سادات علوی طبرستان و زمان امارت هر یک
- ۴۲۸ فصل دوم: دیالمة آل زیار (۳۱۶-۴۳۳)
- ۴۲۸ سرزمین دیم
- ۴۳۰ ۱- مردآویج بن زیار (۳۱۶-۳۲۳)
- ۴۳۵ ۲- وشمگیر بن زیار (۳۲۳-۳۵۷)
- ۴۴۰ ۳- بهستون بن وشمگیر (۳۵۷-۳۶۶)
- ۴۴۰ ۴- شمس العالی قابوس بن وشمگیر (۳۶۶-۴۰۳)
- ۴۴۴ ۵- فلک المعالی موچهر (۴۰۳-۴۲۳)
- ۴۴۶ ۶- نوشیروان بن فلک المعالی (۴۲۳-۴۳۵)
- ۴۴۸ اسامی امرای زیاری زمان امارت هر یک
- ۴۴۹ فصل سوم: دیالمة آل بویه (۳۳۰-۴۴۷)
- ۴۴۹ پسران بویه ماهی گیر
- ۴۶۳ الف - دیالمة فارس (۳۳۸-۴۴۷)
- ۴۶۳ ۱- عضدالدوله بن رکنالدوله (۳۳۸-۳۷۲)
- ۴۶۶ ۲- شرفالدوله (۳۷۲-۳۷۹)
- ۴۶۸ ۳- بهاءالدوله (۳۷۹-۴۰۳)
- ۴۶۹ ۴- سلطانالدوله (۴۰۳-۴۱۵)
- ۴۷۰ ۵- ابوالکلیجار مرزبان (۴۱۵-۴۴۰)
- ۴۷۲ ۶- ملک رحیم (۴۴۰-۴۴۷)
- ۴۷۳ ب - دیالمة عراق و خوزستان و کرمان
- ۴۷۴ ج - دیالمة ری و همدان و اصفهان
- ۴۷۴ ۱- مؤیدالدوله (۳۶۶-۳۷۳)
- ۴۷۵ ۲- فخرالدوله (۳۶۶-۳۸۷)
- ۴۷۷ ۳- مجدالدوله (۳۸۷-۴۲۰)
- ۴۷۹ ۴- شمسالدوله (۳۸۷ - حدود ۴۱۲)
- ۴۷۹ ۵- سماءالدوله (حدود ۴۱۲ - ۴۱۴)
- ۴۸۰ اسامی امرای آل بویه و زمان امارت هر یک
- ۴۸۲ فصل چهارم: صفاریان (۳۴۷-۳۹۳)
- ۴۸۲ سیستان پیش از قیام یعقوب
- ۴۸۶ ۱- یعقوب بن لیث (۲۴۷-۲۶۵)
- ۴۹۴ ۲- عمرو بن لیث (۲۶۵-۲۸۷)

- ۳- ابوالحسن طاهرين محمدين عمروبن ليث (۲۸۷-۲۹۶)..... ۵۰۴
- ۴- ليث بن علي بن ليث (۲۹۶-۲۹۸)..... ۵۰۶
- ۵- ابوعلي محمدين علي بن ليث (محرم ۲۹۸ - ذى الحجه ۲۹۸)..... ۵۰۶
- اسامى امرای صفارى و زمان امارت هريك ۵۰۹
- فصل پنجم: سامانيان (۲۷۹-۳۸۹) ۵۱۰
- ابتدای امر سامانيان ۵۱۰
- ۱- اسماعيل بن احمد، امير عادل (۲۷۹-۲۹۵)..... ۵۱۳
- ۲- ابونصر احمدبن اسماعيل (۲۹۵-۳۰۱)..... ۵۱۵
- ۳- نصر بن احمد (۳۰۱-۳۳۱)..... ۵۱۵
- ۴- نوح بن نصر (۳۳۱-۳۴۳)..... ۵۲۱
- ۵- ابوالفوارس عبدالملك بن نوح (۳۴۳-۳۵۰)..... ۵۲۳
- ۶- ابوصالح منصور بن نوح (۳۵۰-۳۶۴)..... ۵۲۴
- ۷- ابوالقاسم نوح بن منصور (۳۶۴-۳۸۲)..... ۵۲۷
- ۸- ابوالحارث منصور بن نوح (۳۸۲-۳۸۹)..... ۵۳۱
- ۹- ابوالفوارس عبدالملك بن نوح (از ۱۱ صفر تا ۱۰ ذى القعده ۳۸۹)..... ۵۳۳
- اسامى امرای سامانى و زمان امارت هريك ۵۳۷
- فصل ششم: غزنويان (۳۵۱-۵۸۲) ۵۳۸
- ابتدای کار غزنويان ۵۳۸
- ۱- ابوالقاسم محمود بن سبکتکين (۳۸۷-۴۲۱)..... ۵۴۰
- ۲- سلطان محمدين محمود (از ربيع الآخر تا شوال ۴۲۱)..... ۵۵۲
- ۳- سلطان مسعود بن محمود (۴۲۱-۴۳۲)..... ۵۵۳
- ۴- سلطان مودود بن مسعود (۴۳۲-۴۴۱)..... ۵۶۱
- ۵ و ۶- علي بن مسعود و مسعود بن مودود (دوماه از رجب تا رمضان ۴۴۱)..... ۵۶۲
- ۷- عبدالرشيد بن محمود بن سبکتکين (۴۴۱-۴۴۴)..... ۵۶۲
- ۸- فرخزاد بن مسعود بن محمود (۴۴۴-۴۵۱)..... ۵۶۳
- ۹- ظهيرالدوله ابراهيم برادر فرخزاد (۴۵۱-۴۹۲)..... ۵۶۳
- ۱۰- علاءالدوله مسعود بن ابراهيم (۴۹۲-۵۰۹)..... ۵۶۴
- ۱۱- ارسلان شاه پسر مسعود سوم (۵۰۹-۵۱۱)..... ۵۶۴
- ۱۲- يمين الدوله بهرام شاه بن مسعود (۵۱۱-۵۴۸)..... ۵۶۵
- ۱۳- تاج الدوله خسرو شاه بن بهرام شاه (۵۴۸-۵۵۵)..... ۵۶۷
- ۱۴- سراج الدوله خسرو ملك بن خسرو شاه (۵۵۵-۵۸۲)..... ۵۶۷
- اسامى امرای غزنوى و ايام امارت هريك ۵۶۷
- فصل هفتم: سلاطين غور (۵۴۳-۶۱۲) ۵۶۹
- غورو جبال و فيروزكوه ۵۶۹
- ۱- سيف الدين سوري (۵۴۳-۵۴۴)..... ۵۷۱

- ۵۷۱ ۲- علاءالدین حسین جهانسوز (۵۴۴-۵۵۶)
- ۵۷۳ ۳- سیفالدین محمد بن علاءالدین حسین (۵۵۶-۵۵۸)
- ۵۷۳ ۴- غیاثالدین ابوالفتح محمد بن سام (۵۵۸-۵۹۹)
- ۵۷۶ ۵- معزالدین محمد بن سام (۵۹۹-۶۰۲)
- ۵۸۰ ۶- غیاثالدین محمود بن غیاثالدین محمد (۶۰۲-۶۰۷)
- ۵۸۲ ۷ و ۸- بهاءالدین سام و علاءالدین اتسز (۶۰۷-۶۱۰)
- ۵۸۲ ۹- علاءالدین محمد بن شجاعالدین علی (۶۱۰-۶۱۲)
- ۵۸۳ اسامی ملوک غور و ایام امارت هریک
- ۵۸۴ فصل هشتم: سلاطین سلجوقی (۴۲۹-۵۹۰)
- ۵۸۴ اصل و نسب سلجوقی
- ۵۸۶ ۱- رکن الدین ابوطالب طغرل بن میکائیل بن سلجوق (۴۲۹-۴۵۵)
- ۵۹۶ ۲- عضدالدوله محمد البارسلان بن جفری (۴۵۵-۴۶۵)
- ۶۰۲ ۳- جلال الدین ابوالفتح حسن ملکشاه (۴۶۵-۴۸۵)
- ۶۱۲ ۴- رکن الدین ابوالمظفر بویارق (۴۸۵-۴۹۸)
- ۶۱۹ ۵- غیاثالدین ابوشجاع محمد (۴۹۸-۵۱۱)
- ۶۲۲ ۶- سلطان معزالدین ابوالحارث احمد سنجر (۵۱۱-۵۵۲)
- ۶۲۳ الف - دوره امارت سنجر (۴۹۰-۵۱۱)
- ۶۲۵ ب - دوره سلطنت سنجر (از دی الحجه ۵۱۱ تا ربیع الاول ۵۵۲)
- ۶۳۶ ۷- مغیثالدین ابوالقاسم محمود بن محمد (۵۱۱-۵۲۵)
- ۶۳۸ ۸- غیاثالدین داود بن محمود (شوال ۵۲۵ - جمادی الاخری ۵۲۶)
- ۶۳۸ ۹- رکن الدین ابوطالب بن محمد (جمادی الاخری ۵۲۶ - محرم ۵۲۹)
- ۶۴۰ ۱۰- غیاثالدین ابوالفتح مسعود بن محمد (۵۲۹-۵۴۷)
- ۶۴۲ ۱۱- معزالدین ابوالفتح ملکشاه بن محمود (رجب ۵۴۷ - دی القنده ۵۴۷)
- ۶۴۲ ۱۲- غیاثالدین ابوشجاع محمد بن محمود بن محمد (۵۲۷-۵۵۴)
- ۶۴۳ ۱۳- غیاثالدین ابوالفتح سلیمان شاه بن سلطان محمد (۵۵۴-۵۵۶)
- ۶۴۳ ۱۴- رکن الدین ابوالمظفر ارسلان شاه بن طغرل (۵۵۶-۵۷۱)
- ۶۴۴ ۱۵- رکن الدین ابوطالب طغرل بن ارسلان شاه (۵۷۱-۵۹۰)
- ۶۴۷ اسامی سلاطین سلجوقی و زمان هریک
- ۶۴۹ فصل نهم: اتابکان و خوارزمشاهیان
- ۶۵۰ الف- اتابکان آذربایجان (۵۴۱-۶۲۶)
- ۶۵۰ ۱- شمس الدین ابوبکر ایلدگز (۵۴۱-۵۶۸)
- ۶۵۱ ۲- نصرت الدین ابوجعفر محمد جهان پهلوان (۵۶۸-۵۸۲)
- ۶۵۱ ۳- مظفرالدین عثمان قزل ارسلان (۵۸۲-۵۸۷)
- ۶۵۲ ۴- نصرت الدین ابوبکر بن محمد جهان پهلوان (۵۸۷-۶۰۷)
- ۶۵۴ ۵- مظفرالدین اوزبک (۶۰۷-۶۲۲)
- ۶۵۴ ۶- اتابک خاموش قزل ارسلان بن اوزبک (۶۲۲-۶۲۶)

۶۵۵	اسامی اتابکان آذربایجان و زمان هریک
۶۵۵	ب- خوارزمشاهیان (۴۹۰-۶۲۸).....
۶۵۶	۱- قطب‌الدین محمّد بن انوشکین (۴۹۰-۵۲۲).....
۶۵۶	۲- علاءالدوله ابوالمظفر اتسزین قطب‌الدین محمّد (۵۲۲-۵۵۱).....
۶۵۷	۳- تاج‌الدین ابوالفتح ایل ارسلان بن اتسز (۵۵۱-۵۶۷).....
۶۵۹	۴- جلال‌الدین محمود سلطان‌شاه بن ایل ارسلان (رجب ۵۶۷-ربیع‌الآخر ۵۶۸).....
۶۵۹	۵- علاءالدین تکش بن ایل ارسلان (۵۶۸-۵۹۶).....
۶۶۴	۶- علاءالدین محمّد بن علاء‌الدین تکش (۵۹۶-۶۱۸).....
۶۷۳	۷- جلال‌الدین منکبرنی (۶۱۷-۶۲۸).....
۶۷۴	اسامی خوارزمشاهیان و زمان هریک

بخش دوم: از مغول تا انقراض قاجاریه

۶۷۵	قسمت اول: تاریخ ایران قبل از صفویه
۶۷۷	فصل اول: استیلای مغول
۶۷۷	اقوام ترک و مغول
۷۰۶	فصل دوم: سیاست و آداب مغول
۷۰۶	حکمت تاریخ در باب چنگیز
۷۱۹	فصل سوم: سلطنت جانشینان چنگیز تا ایام فرماندهی هولاکو
۷۱۹	سلطنت سلطان جلال‌الدین منکبرنی
۷۲۶	پادشاهی اوگتای قآن (۶۲۶-۶۳۹).....
۷۳۲	سلطنت گیوک خان (۶۳۹-۶۴۷).....
۷۳۴	سلطنت شعبه دوم خاندان چنگیزی منگوقاآن (۶۴۸-۶۵۷).....
۷۳۹	فصل چهارم: لشکرکشی هولاگو به ایران و انقراض خلافت عباسی
۷۴۰	مأموریت هولاگو و دفع اسماعیلیه (۶۵۱-۶۵۴).....
۷۴۴	فتح بغداد و انقراض خلافت عباسی (۶۵۵-۶۵۶).....
۷۵۱	فصل پنجم: سلاطین مغول ایران یا ایلخانان (۶۶۳-۷۵۶)
۷۵۱	سلطنت اباقاخان (۶۶۳-۶۸۰).....
۷۵۵	سلطنت سلطان احمد تگودار (۶۸۱-۶۸۳).....
۷۵۸	سلطنت ارغون خان (۶۸۳-۶۹۰).....
۷۶۰	سلطنت گیخاتو (۶۹۰-۶۹۴).....
۷۶۱	سلطنت بایدو (از جمادی‌الاولی تا ذی‌القعدة ۶۹۴).....
۷۶۳	فصل ششم: سلطنت ایلخانان مسلمان
۷۶۳	۱- سلطنت سلطان محمود غازان (۶۹۴-۷۰۳).....
۷۷۷	۲- سلطان محمّد خدابنده اولجایتو (۷۰۳-۷۱۶).....

۹۸۲	فصل هفدهم: سلسله قاجاریه
۹۸۲	ابتدای کار قاجاریه
۹۹۲	سلطنت فتحعلی شاه (۱۲۱۲-۱۲۵۰)
۱۰۰۲	دوره اول جنگ های روس و ایران (۱۲۱۹-۱۲۲۸)
۱۰۱۴	دوره دوم جنگ های ایران و روس (۱۲۴۱-۱۲۴۳)
۱۰۳۰	سلطنت محمدشاه (۱۲۵۰-۱۲۶۴)
۱۰۴۰	فصل هجدهم: سلسله قاجاریه (بقیه)
۱۰۴۰	سلطنت ناصرالدین شاه (۱۲۶۴-۱۳۱۳)
۱۰۶۵	سلطنت مظفرالدین شاه (۱۳۱۳-۱۳۲۴)
۱۰۶۹	فصل نوزدهم: مشروطیت در ایران
۱۰۷۱	سلطنت محمدعلی شاه (۱۳۲۲-۱۳۲۷)
۱۰۸۱	فصل بیستم: دوره پهلوی
۱۰۸۳	احمدشاه، آخرین پادشاه قاجاریه
۱۰۸۶	جنبش شیخ محمد خیابانی در تبریز
۱۰۸۶	رضاخان میرپنج در راه کسب قدرت
۱۰۸۷	کودتای سوم اسفند (۱۲۹۹ هـ ش)
۱۰۸۹	تشکیل پادشاهی پهلوی
۱۰۹۸	سلطنت محمدرضا پهلوی
۱۱۱۳	مصدق و ملی شدن صنعت نفت
۱۱۱۵	قیام ۳۰ تیر و نقش آیت الله کاشانی
۱۱۳۷	انقلاب سفید شاه و حادثه مدرسه فیضیه
۱۱۴۱	قیام ۱۵ خرداد سال (۱۳۴۲ هـ ش)
۱۱۴۴	ماجرای کاپیتولاسیون و تبعید امام به ترکیه
۱۱۴۸	نخست وزیر هییدا
۱۱۵۰	واقعه کاخ مرمر (تبریز شاه)
۱۱۵۸	روی کار آمدن کارتر در آمریکا و تغییر سیاست
۱۱۶۰	نخست وزیر جمشید آموزگار
۱۱۶۳	قیام مردم تبریز (۲۹ بهمن ۱۳۵۶ هـ ش)
۱۱۶۵	حادثه ۱۷ شهریور (جمعه سیاه)
۱۱۶۹	پیروزی انقلاب
۱۱۷۰	اعدام هییدا (نخست وزیر شاه)
۱۱۷۴	۱۲ فروردین (۱۳۵۸ هـ ش) روز جمهوری اسلامی
۱۱۷۵	انقلاب دوم (تسخیر لانه جاسوسی آمریکا)
۱۱۷۸	حزب جمهوری
۱۱۸۳	رحلت حضرت امام خمینی
۱۱۸۵	پی نوشت ها

سخن ناشر

هر ملّتی برای بقای خود نیاز به توانمندی‌ها و آگاهی‌هایی دارد. اگر نیازهای اولیه هر جامعه‌ای را تأمین پوشاک، خوراک و مسکن بدانیم، بی‌تردید برای معرفی یک جامعه‌ای به عنوان محور مهمی از کاروان اندیشه، هنر، تمدن و فرهنگ بشری، به ویژگی‌ها و مشخصه‌های بزرگی باید تأکید کرد. جامعه‌ای که می‌خواهد در عرصه تمدن پیشرفته جهان شمول جایگاهی داشته باشد، نیاز به ابزارهایی دارد تا توانمندی‌های خود را بهتر و هدفمندتر عرضه کند. نکته جالب اینکه برای شکل‌گیری تمدن بشری، هر جامعه‌ای از آموزه‌ها، انگاره‌ها، الگوها، توانمندی‌ها و افق‌های فکری مخصوص به خود استفاده می‌کند تا سهمی در پیشبرد قافله تمدن داشته باشد. ویل دورانت، آن مورخ هوشیار و فرهیخته نیز با توجه به همین امر می‌گوید: می‌خواهم چون تو زندگی کنم، اما شائرن، آداب، رسوم، آیین، لباس، زبان و... مخصوص به خودم را داشته باشم.

تاریخ یکی از بسترهای نابی است که می‌تواند افق‌های فکری ملّتی را ترسیم کند و زیر و بم ساختار اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و علمی جامعه‌ای را به نمایش بگذارد. اگر تاریخ هر جامعه‌ای به دور از تحریف نوشته شود و به دور از تحریف بازخوانی شود، نقش عمده‌ای در شناخت همه‌جانبه آن جامعه و جایگاه آن در کمک به شکل‌گیری قافله تمدن بشری خواهد داشت. مورخان آگاه و صادق به مانند فرماندهان توانمند، نام‌آور و شجاعی هستند که به ملّت خود دروغ نمی‌گویند و حقیقت را با نیرنگ نمی‌آمیزند و نسل‌های جامعه خود را با آرایش‌های علمی و تاریخی گمراه نمی‌سازند. آنان راست و درست می‌گویند و راست و

درست می‌نویسند و راست و درست هدایت‌گری می‌کنند.

خوشبختانه در مواجهه با تاریخ ایران کم نیستند اینگونه مورخان فرماندهی که هوشیاری، صداقت، کیاست و کاردانی را با هم همراه ساخته و تاریخی نوشته‌اند به دور از تحریف‌های شکننده و آرایش‌های کورکورانه. حسن پیرنیا (۱۲۵۱-۱۳۱۴ ه. ش) و عباس اقبال آشتیانی (۱۲۷۵-۱۳۳۴ ه. ش) از جمله این بزرگان هستند که با آثار خود، علاوه بر ترسیم فراز و فرود جهت‌های تاریخ ایران، به نقش و جایگاه عمده ایران و پایگاه تاریخی آن در عرصه تمدن بشری نیز پرداخته‌اند.

کتاب سه جلدی تاریخ ایران باستان از پیرنیا، نخستین کتابی است که به شیوه علمی و بر اساس مستندات و کشفیات باستان‌شناسی درباره گذشته تاریخی ایران نگاه شده، که هنوز هم مورد توجه و مراجعه پژوهشگران و مورخان آگاه است. تاریخ مفصل ایران از صدر اسلام تا انقراض قاجاریه از اقبال آشتیانی نیز اثری است که به شیوه‌ای التقاطی، امانت تاریخ‌نویسان قدیم ایرانی و اسلامی را با روش انتقادی مورخان غربی همراه ساخته و اثر طراز اولی خلق کرده است که به گفته خودش تلاش می‌کرد ایرانیان را با سابقه درخشان کشور اجدادی خویش و وضع جغرافیایی سرزمین ایران آشنا کند. اگر این نکته را هم اضافه بکنیم که دوره تاریخ عمومی عباس اقبال برای کلاس‌های متوسطه چنان اعتبار و اهمیتی داشت که تا سال‌ها بعد هر آنچه در این زمینه نوشته شده، تقلیدی از کتاب او بوده است، جایگاه و پایگاه تاریخ‌نویسی چنین استاد کم‌نظیری روشن‌تر خواهد شد.

ناشر با تأکید بر اهمیت بی‌مانند تاریخ در روشنگری و معرفی زیرساخت و روساخت جامعه و نقش آن در تثبیت جایگاه تمدن، فرهنگ، اندیشه و هنر ملت در شکل‌گیری تمدن بشری و با اساس قرارداد تاریخ ایران باستان استاد حسن پیرنیا و تاریخ مفصل ایران از صدر اسلام تا انقراض قاجاریه استاد عباس اقبال آشتیانی، تاریخ دوره بهاری را نیز که با کوشش‌های صادقانه و تلاش‌های آگاهانه آقای محمدحسن بهنام فر تألیف شده است، بر مجموعه افزوده، کتابی را تحت عنوان تاریخ کامل ایران از آغاز تا انقلاب اسلامی تقدیم تمام ایرانیان فرهیخته، مورخان آگاه و پژوهشگران صادق می‌کند. امید آنکه با یادآوری ضعف‌ها و کاستی‌های کتاب حاضر، ناشر را در چاپ‌های بهتر بعدی یاری رسانند. در پایان ناشر بر خود فرض می‌داند از راهنمایی‌های ارزنده و گره‌گشای استاد ارجمند آقای دکتر طایفی قدردانی ویژه به عمل بیاورد.

تهران - تیرماه ۱۳۸۹